

Bartosik, Paulina

Internetowe kolekcje książek dziecięcych

Studia Sieradzana 2, 36-43

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Abstrakt

Artykuł porusza aspekty książek przeznaczonych dla dzieci i młodzieży dostępnych w sieci internetowej. Autorka opisała wszystkie możliwości występowania literatury dziecięcej: strony internetowe księgarń udostępniające teksty książek dla dzieci, biblioteki cyfrowe, na przykładzie Dolnośląskiej Biblioteki Cyfrowej, funkcjonujące w naszym kraju, które mają w swoim zasobie literaturę dziecięcą czy też specjalne biblioteki cyfrowe dziecięce – projekty funkcjonujące na świecie.

Słowa kluczowe: literatura dziecięca w Internecie, biblioteki cyfrowe, e-booki

The article describes aspects of books intended for children and young people available in the Web. The author has described all possibilities of incidence of children's literature. There are: bookshops' websites, digital libraries – especially Lower Digital Library and other or special children's digital libraries – create in the World, which have in their resources this kind of literature.

Keywords: children's literature on the Internet, children's libraries, e-books.

Wstęp

Internet stał się rzeczywistością i nie ma już odwrotu od świata, w którym go nie było. W czasie przełomu cywilizacyjnego, którego jesteśmy świadkami, większość osób korzysta z tego nowego medium. Dzieci, młodzież czy też dorośli częściej poszukują informacji w sieci internetowej, gdyż tam można znaleźć odpowiedź na każde nurtujące człowieka pytanie, a wymiana myśli odbywa się już głównie za pomocą bitów. Młodzi rodzice – bardziej zabiegani we współczesnym świecie – mogą znaleźć w nowym medium literaturę dziecięcą. Niniejszy artykuł ukazuje książki elektroniczne oraz wskazuje miejsca w Internecie, gdzie dorośli mogą znaleźć publikacje przeznaczone dla najmłodszych – bez wychodzenia z domu do tradycyjnej biblioteki.

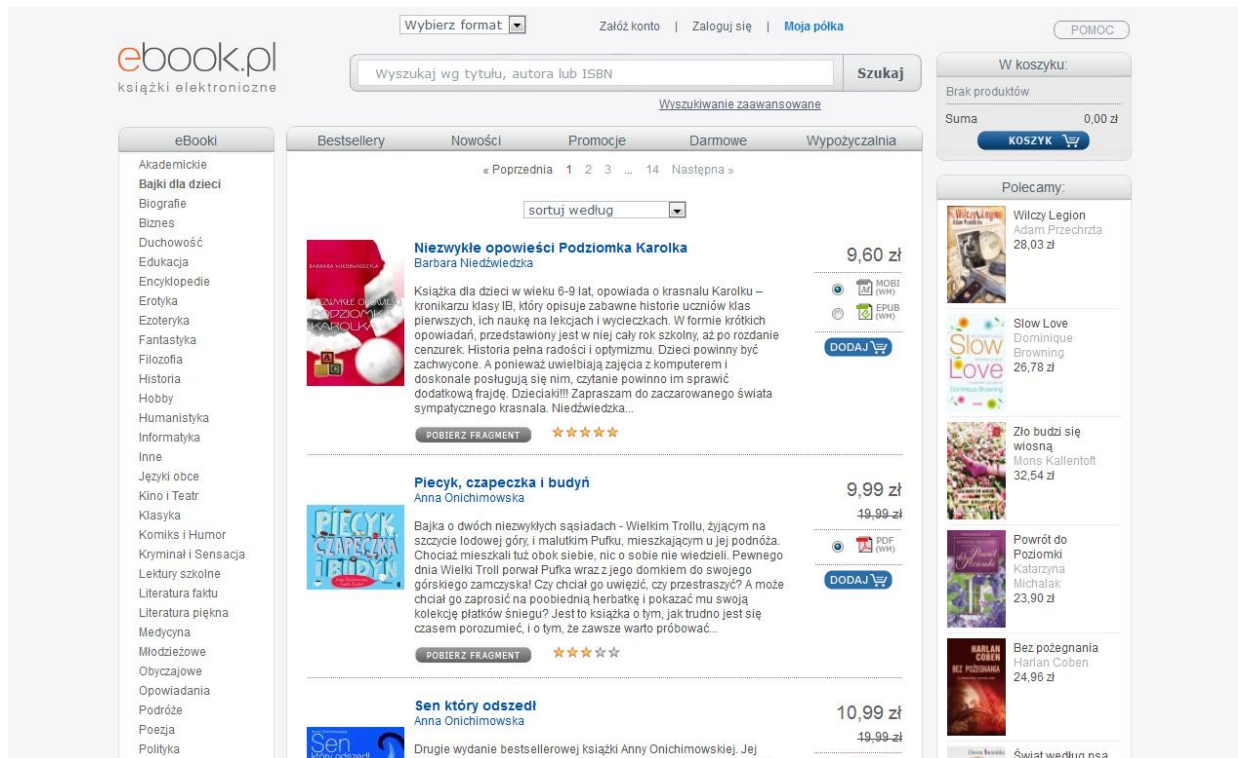
Prezentacja publikacji dla dzieci w zasobach sieci internetowej

Wpisując w wyszukiwarkę hasło „książka dla dzieci”, czy też „literatura dziecięca” otrzymać można bardzo dużą liczbę odnośników do księgarń internetowych oferujących możliwość zakupu realnych – papierowych – książek dla dzieci. Ta forma jednak może być niesatysfakcjonująca dla rodziców dzieci, bowiem nakłada się na to wydanie pieniędzy oraz długi czas oczekiwania na przesyłkę. W sieci internetowej można znaleźć alternatywne formy prawdziwych publikacji reprezentujących literaturę dziecięcą. Wyróżnić można trzy rodzaje. Są to:

a) E- booki z literaturą dziecięcą na stronie księgarń internetowych

Pierwszą inicjatywą są: e- booki²⁹ - książki elektroniczne zapisane w formacie PDF³⁰, które można otworzyć na ekranie swojego komputera, przeczytać czy też ewentualnie wydrukować, które dostępne są na stronie internetowej niejednej księgarni. Można tam

Rys. 1. Strona księgarni internetowej

Źródło: Strona domowa księgarni internetowej ebook.pl [on-line] Dostęp 07.08.2012.
Dostępny w Wrold Wide Web: <http://ebook.pl/222-bajki-dla-dzieci>

znaleźć płatne oraz bezpłatne e-booki dla dzieci. Publikacje tego typu oferuje między innymi księgarnia: www.bezkartek.pl. Kolejną formą są e-booki w księgarniach internetowych książek elektronicznych, które polecają literaturę stricte i wyłącznie „na komputer”. Przykładem może być np.: www.ebbok.pl, www.ebookarnia.pl. Obie księgarnie oferują dostęp do książek elektronicznych za opłatą. Jednakże, co należy zaznaczyć wykupienie dostępu do treści publikacji jest znacznie tańsze, niż w przypadku kupna zwykłej, tradycyjnej książki.

²⁹ e-książka – treść zapisana w formie elektronicznej, przeznaczona do odczytania za pomocą odpowiedniego oprogramowania zainstalowanego w urządzeniu komputerowym (np. komputer osobisty, czytnik książek elektronicznych, telefon komórkowy).

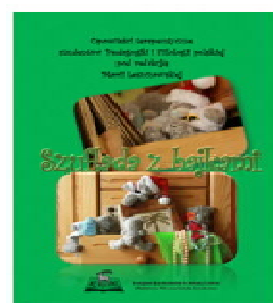
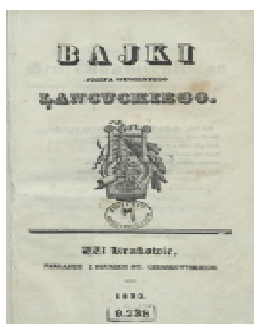
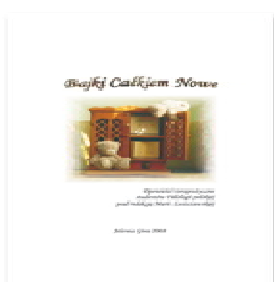
³⁰ PDF - (ang. *Portable Document Format*, przenośny format dokumentu) – format plików służący do prezentacji, przenoszenia i drukowania treści tekstowo-graficznych, stworzony i promowany przez firmę Adobe Systems. Język opisu pliku PDF jest okrojona wersją języka programowania PostScript wzbogaconą o elementy hipertekstowe.

b) Literatura dziecięca w zasobach polskich bibliotek cyfrowych na przykładzie Dolnośląskiej Biblioteki Cyfrowej

Dolnośląska Biblioteka Cyfrowa, dostępna w sieci internetowej pod adresem <http://www.dbc.wroc.pl/dlibra>³¹, jest repozytorium cyfrowym skupiającym wrocławskie środowisko akademickie – głównie uczelnie wyższe oraz państwowe instytucje naukowe. Dwie placówki³² wchodzące w skład repozytorium cyfrowego udostępniają w swoich zasobach 17 książek dla dzieci i młodzieży – są to głównie bajki pochodzące z XVIII czy XIX wieku, ale znaleźć można też i współczesne bajki terapeutyczne. Tak mała liczba wynika ze specyfiki Konsorcjum, gdyż w zbiorach uczelni wyższych znajduje się bardzo znikoma ilość książek dla dzieci.

Literatura dziecięca występuje – podobnie jak w większości bibliotek cyfrowych, których jest obecnie w naszym kraju 85 instytucji – w dwóch formatach – wspomnianym wcześniej PDF lub DjVu³³. Do jej odtworzenia trzeba pobrać oprogramowanie ze strony biblioteki cyfrowej DjVuBrowserPlugin³⁴. Każdą publikację zlokalizowaną na stronie repozytorium cyfrowego można pobrać na dysk swojego komputera oraz odtwarzać nieskończoną liczbę razy na ekranie swojego komputera³⁵. Wszystkie biblioteki cyfrowe przestrzegają prawa autorskiego i udostępniają w swoich zbiorach dokumenty, w których minęło 70 lat od śmierci autora lub współtwórcy³⁶ i tym samym zostały uwolnione do domeny publicznej.

Rys. 3. Strony tytułowe wybranych bajek udostępnianych w DBC

³¹ Dolnośląska Biblioteka cyfrowa [on-line]. Dostęp 24.07.2012. Dostępny w World Wide Web: <http://www.dbc.wroc.pl/dlibra>.

³² Są to: Zakład Narodowy im. Ossolińskich we Wrocławiu oraz Karkonoska Państwowa Szkoła Wyższa w Jeleniej Górze.

³³ DjVu – Format pliku graficznego używany w bibliotekach cyfrowych, który zachowuje jakość papierowego oryginału, a przy tym ma małą ilość kb.

³⁴ DjVuBrowserPlugin – program służący do poprawnego wyświetlania plików zapisanych w formacie DjVu.

³⁵ Jest to dozwolony użytek publiczny.

³⁶ Szerzej o prawie autorskim informuje *Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych z dnia 4 lutego 1994* (Dz.U. Nr 24, poz. 83).

Źródło: Dokumenty pobrane ze strony Dolnośląskiej Biblioteki Cyfrowej [on-line]. Dostęp 27. 07. 2012. Dostępny w World Wide Web: www.dbc.wroc.pl/dlibra

Na stronie Federacji Bibliotek Cyfrowych³⁷ dostępnej pod adresem <http://fbc.pionier.net.pl/owoc> użytkownik może przeszukać jednocześnie wszystkie repozytoria cyfrowe w poszukiwaniu interesujących go dokumentów cyfrowych. Podając kryterium wyszukiwawcze „bajki” każdy z nich otrzyma ok. 270 pozycji tytułów publikacji z ukazaniem loga biblioteki cyfrowej, w której dostępny jest dany egzemplarz.

Trzeba pamiętać, że pozycje książkowe nie dublują się w bibliotekach cyfrowych bowiem w środowisku bibliotekarzy cyfrowych³⁸ przyjęta została zasada aby dzieła się nie powtarzały – jeśli coś już występuje nie umieszcza się tego w środowisku dLibra, gdyż program w module redaktora, w którym tworzy się opisy metadane Dublin Core, wyszukuje dublety. Wyjątek od tej reguły stanowią jednak dokumenty, które mają inną datę wydania lub są nowszym wydaniem dzieła. Ze zbiorów bibliotek cyfrowych nie usuwa się także dokumentów a tylko się dodaje. Rola repozytoriów cyfrowych polega bowiem na tym by „uchronić od zapomnienia” literaturę oraz utrwalić niedostępne lub trudno dostępne skarby bibliotek.

c) Cyfrowe biblioteki literatury dla dzieci

Na świecie funkcjonują projekty udostępniające literaturę dla dzieci. W niniejszym artykule zostaną wspomniane jedynie trzy projekty tego typu. Pierwszą darmową biblioteką jest repozytorium cyfrowe *International Children's Digital Library*³⁹. Jest to projekt stworzony przez the College of Information Studies and the Human-Computer Interaction Laboratory (Uniwersytet Maryland w USA) udostępniający darmowe publikacje zdigitalizowanych książek dla dzieci z różnych krajów i w różnych językach. Współcześnie projekt realizowany jest przez International Children's Digital Library Foundation.

³⁷ FBC – serwis umożliwiający przeszukiwanie zasobów wszystkich polskich bibliotek cyfrowych działających w oparciu o oprogramowanie dLibra.

³⁸ Bibliotekarz cyfrowy – osoba zatrudniona w bibliotece cyfrowej posiadająca umiejętności i zakres wiedzy z kilku dziedzin: bibliotekoznawstwa, bibliografii, informatyki

³⁹ *International Children's Digital Library* [on-line]. Dostęp 24.07.2012. Dostępny w World Wide Web: <http://en.childrenslibrary.org/>.

Rys. 3. Strona internetowa biblioteki cyfrowej International Children's Digital Library

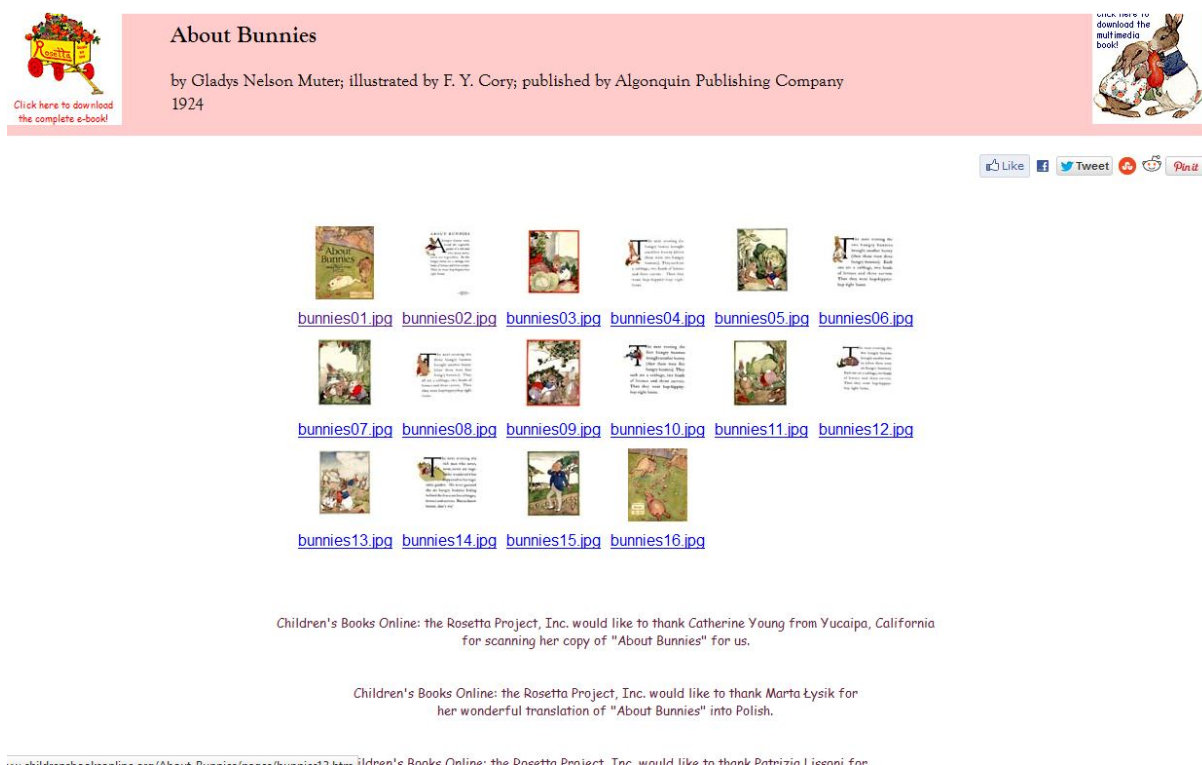
Źródło: International Children Digital Library [on-line]. Dostęp 27. 07. 2012. Dostępny w World Wide Web: <http://en.childrenslibrary.org/>

Użytkownicy tego repozytorium cyfrowego mogą szukać książek według lokalizacji, koloru okładki, grupy wiekowej książek dla dzieci, typu zawartości oraz grubości publikacji. Książki do tego projektu wybierane są na podstawie jakości, a dostarczane przez udostępnianie wersji elektronicznych przez biblioteki cyfrowe, w których się znajdują dane pozycje w poszczególnych krajach.

Strona domowa *International Children's Digital Library* jest bardzo czytelna i funkcjonalna, co sprawia, że nawet dziecko potrafi się poruszać i odnaleźć interesującą go publikację.

Drugim przedsięwzięciem jest *Children's Books Online: the Rosetta Project*⁴⁰, Repozytorium to udostępnia użytkownikom darmowo zabytkowe książki ilustrowane – pochodzące głównie z XIX w. i początku XX w. Publikacje można czytać on-line na stronie internetowej lub ściągnąć na dysk komputera. Dla większości dokumentów umieszczonych w tej bibliotece istnieją tłumaczenia publikacji na inne języki choć trzeba

Rys. 4. Strona internetowa Children's Books Online: the Rosetta Project

Źródło: Children's Book Online: the Rosetta Project [on-line]. Dostęp 27. 07. 2012. Dostępny w World Wide Web: <http://www.childrensbooksonline.org/library.htm>.

przyznać język tłumaczenia jest bardzo „niezdarny”.

Strona domowa w porównaniu do wcześniej opisanej biblioteki cyfrowej posiada inny layout. Twórcy strony wykorzystali ikony ilustracji z bajek, które „sieją” pewien zamęt i powodują konieczność przewijania strony, by znaleźć menu biblioteki umieszczone na samym końcu strony internetowej. Wyszukiwanie jest przejrzyste – jak w normalnym katalogu komputerowym tradycyjnej biblioteki, ale użytkownik musi znać tytuł lub nazwisko autora, którego książki wyszukuje. Jeśli czytelnik znajdzie interesująca go pozycje zostaje

⁴⁰ *Children's Books Online: the Rosetta Project* [on-line]. Dostęp 24.07.2012. Dostępny w World Wide Web: <http://www.childrensbooksonline.org/library.htm>.

przeniesiony do strony z poszczególnymi stronami dokumentu umieszczonymi w formacie JPG⁴¹.

Trzecim projektem zawierającym literaturę przeznaczoną dla dzieci jest **Bedtime-Story**⁴². Strona internetowa służy do zamieszczania historii wymyślonych przez osoby dorosłe i każdą osobę, która chce umieścić swoje opowiadanie w sieci. Propozycje opowiadań należą

Rys. 5. Strona internetowa Bedtime-Story

Bedtime-Story
For the Busy Business-Parent
Whimsical Bedtime Stories for Children of All Ages
<http://www.Bedtime-Story.com>

Maya

Feeling very dizzy, faster, spinning ever faster on the ground, arms up-reaching and out-stretched to that big open sky.

"Olly Olly Oxen Free," in fine musical tone.
"Olly Olly Oxen Free".

Luke couldn't find his sister.
She could always find him.

Crystal wasn't ready to come out yet. She had found a really good hiding spot and didn't mind giving her brother a hard time, like he always gave her.

Hands open and inviting, eyes clenched, speaking just loud enough so that only she could hear. "What magic will you open my eyes to

Źródło: Bedtime-Story [on-line]. Dostęp 27. 07. 2012. Dostępny w World Wide Web: <http://www.bedtime-story.com/>

wysyłać autorom strony na adres e-mail.

Autorzy projektu postawili jednak jeden warunek: opowiadania mają być napisane tak by radość ze słuchania czerpali jednocześnie dorośli i dzieci. Wtedy to dzięki spędzaniu wspólnego czasu między dziećmi a rodzicami buduje się specjalna więź zaufania, szacunku i miłości.

⁴¹ JPEG (wym. *dziej-peg* lub *jot-peg*) – format kompresji statycznych obrazów rastrowych, przeznaczony głównie do stratnego zapisu obrazów naturalnych (pejzaży, portretów itp.), charakteryzujących się płynnymi przejściami barw oraz brakiem lub małą ilością ostrych krawędzi i drobnych detali.

⁴² *Bedtime-Story* [on-line]. Dostęp 24.07.2012. Dostępny w World Wide Web: <http://www.bedtime-story.com/>.

Podobnie, jak w opisanych poprzednio projektach tekst opowiadania można pobrać na dysk swojego komputera jednakże nie można go kopiować, publikować bez zgody autorów strony.

Teksty najczęściej wyświetlane są jako HTML⁴³, ale niektóre otwierają się także w PDF. Strona nie posiada tłumaczeń w innych językach analogicznie teksty opowiadań nie są tłumaczone na inne języki. Głównym językiem tekstów jest język angielski co powoduje konieczność znajomości tego języka obcego przez rodzica lub inną osobę, która zamierza czytać dziecku bajkę.

Zakończenie

Powyżej zostały opisane trzy możliwości występowania literatury dziecięcej: strony internetowe księgarń, polskie biblioteki cyfrowe oraz specjalne kolekcje zagraniczne zawierające literaturę dla najmłodszych funkcjonujących tylko i wyłącznie na świecie.

Należy bowiem pamiętać, że żyjemy współcześnie w czasie przełomu cywilizacyjnego, w którym nowinki techniczne odgrywają coraz większą rolę a tym samym w nowym medium, którym jest Internet większość społeczeństwa wyszukuje potrzebne informacje. Opisane projekty, gdzie znaleźć można literaturę dziecięcą są więc alternatywą i dużym ułatwieniem dla dorosłych, którzy są coraz bardziej zabiegani za karierą i pieniędzmi, co powoduje brak czasu by się zatrzymać i pójść do tradycyjnej biblioteki.

BIBLIOGRAFIA

1. *International Children's Digital Library* [on-line]. Dostęp 24.07.2012. Dostępny w World Wide Web: <http://en.childrenslibrary.org/>
2. *Bedtime-Story* [on-line]. Dostęp 24.07.2012. Dostępny w World Wide Web: <http://www.bedtime-story.com/>
3. *Children's Books Online: the Rosetta Project* [on-line]. Dostęp 24.07.2012. Dostępny w World Wide Web: <http://www.childrensbooksonline.org/library.htm>
4. *Dolnośląska Biblioteka cyfrowa* [on-line]. Dostęp 24.07.2012. Dostępny w World Wide Web: <http://www.dbc.wroc.pl/dlibra>

⁴³ HTML - (ang. *HyperText Markup Language*) – hipertekstowy język znaczników, obecnie szeroko wykorzystywany do tworzenia stron internetowych.